

CINKLÁ ÚČTENKOVKA? NE, JEN ŠPATNĚ NASTAVENÁ PRAVIDLA

TRESTNÍ OZNÁMENÍ MINISTERSTVA FINANČÍ NA ÚDAJNÉ PODVODNÍKY V ÚČTENKOVÉ LOTERII POLICIE ODLOŽILA.

Foto: HN - Libor Fojtík

Martin Drtina
martin.drtina@economia.cz

Státní loterie Účtenkovka měla být klíčovým nástrojem, jak ohlídat, že podnikatelé neobcházejí EET a elektronicky evidují všechny tržby. Vycházela z jednoduché strategie ministerstva financí: zákazník naučí brát si u obchodníků účtenky a nechá je, až z nich přes počítač nebo mobil zadávají údaje do loterie. Tím odhalí doklady, u kterých něco nesedí. Plán ale narazil na provedení. Místo odhalování podvodů v evidenci tržeb se samotná Účtenkovka stala kvůli nepromyšleně sestaveným regulím místem rychlého zbohatnutí pro několik málo hráčů. Letos v dubnu skončila. Případ řešila policie, v létě ho ale odložila a za machine nebylo nikoho neobvinila.

Započítáme-li do nákladů výhry, kterých se každý měsíc rozdělilo 21 tisíc od stokoruny po milion, vyšel roční provoz loterie zhruba na sto milionů korun. Ve srovnání s efektivitou namátkových kontrol tak finanční správa získala poměrně lacino účinnou zbraň na podnikatele, kteří by se rozhodli část tržeb nepřiznávat. Nikdo nechtěl riskovat, že ho zákazníci prostřednictvím loterie udají bernáčkům.

Analytické nástroje, které systém EET a Účtenkovky propojovaly, by správce daně upozornily na to, že u určitého prodejce počet neplatných účtenek zadávaných do loterie překročil obvyklou mez. A to je už důvod k cílené kontrole.

Mezery v pravidlech

Herní řád však umožňoval ovládnout celou loterii malou skupinou hráčů, která našla způsob, jak automatizovaně registrovat velké množství účtenek. Vznikly veřejné i neveřejné portály pro výměnu EET kódů a podle informací HN se na této výměně podíleli i někteří vývojáři softwarového EET řešení pro firmu. Ti měli přístup k datům odesílaným na ministerské servery a na konci měsíce mohli automatizovaně a bez ručního přepisování přihlásit desetitisíce účtenek, které zákazníci do loterie nezadali.

„Používaly se ve velkém i evidované tržby od podnikatelů, kde se nedalo předpokládat, že jejich účetní bude po pracovní době ze štosu faktur přepisovat kódy do hry, a nikdo jiný se k těm údajům dostat nemohl,“ popisuje svou zkušenost jeden z programátorů, jehož totožnost redakce zná, ale který si ji nepřál odhalit.

Spolupracující skupiny tak využívaly hned několika mezer v herním řádu. Předně mohly velký počet účtenek rozdělit do desítek hráčských účtů. U menších výher nemusel hráč prokázat svou totožnost. Stačilo mít k dispozici příčný počet e-mailových adres a na ně kódy rovnoměrně registrovat. Omezena neby-

Vzhledem k odkladu EET o znovuspuštění Účtenkovky v tuto chvíli neuvažujeme.

Zdeněk Vojtěch
mluvčí ministerstva financí

Z politického hlediska je logické, že stát nechce firmám hradit vysoké ztráty v řádech miliard korun.

Arthur Braun
managing partner
bpv Braun Partners

la ani minimální částka evidované tržby, jak je tomu v obdobných loteriích v zahraničí. Bylo možné do hry přihlásit i tržbu v částce jednoho haléře a získat tím platný tiket. Toho se finanční správa chytila a do firem evidujících takto nízké částky poslala kontrolory. Ti ale žádné nepravosti nezjistili.

Indicie, že s Účtenkovkou není vše v pořádku, mělo ministerstvo financí už řadu měsíců před tím, než se rozhodlo letos v dubnu hru ukončit, a to z pravidelných statistických reportů hry. Měsíc po jejím spuštění v listopadu 2017 téměř půl milionu lidí zaregistrovalo 14 a půl milionu účtenek, o dva roky později to samé množství herních kódů poslalo do hry už jen 340 tisíc hráčů. Zájem soutěžících upadal, ale objem účtenek zůstával téměř neměnný. Statistiky ukazovaly na rozvírající se nůžky mezi běžnými hráči, co v průměru nasbírali nebo vyměnili jednotky až desítky účtenek denně, a mezi „profesionály“, kteří byli schopni do hry přihlásit mnohokrát více tisíc dokladů.

Podvody policie neodhalila

Ministerská trpělivost s praktikami hráčů přetekla až loni v prosinci, kdy resort ohlásil, že na podvodníky podal trestní oznámení. Šetření ale ukázalo, že k žádným podvodům nedošlo. Hráči pouze postupovali tak, jak jim to špatně napsaná pravidla umožnila. „Na základě šetření nebyly policií zjištěny skutečnosti důvodně nasvědčující spáchání trestného činu,“ potvrdil Zdeněk Vojtěch z tiskového odboru financí.

Jarní vlna koronavirové pandemie ukončila účtenkovou hru a na tři roky pozastavila povinnost tržby evidovat – i u subjektů, které na to měly své pokladní systémy připraveny a nečinilo jim to žádný problém. O novém spuštění resort podle Vojtěcha neuvažuje přinejmenším do konce tohoto odkladu.

„V porovnání s lednem, kdy tržby evidovalo 125 tisíc daňových subjektů, jich v říjnu bylo už jen 88 tisíc, tedy přibližně o třetinu méně,“ potvrdil Lukáš Heřtus z Generálního finančního ředitelství, že této možnosti nevyužila zdaleka většina podnikatelů. To může být dáno i obavou, že by pak obtížněji dokládali pokles příjmů v důsledku vládních krizových opatření.

„Z politického hlediska je logické, že stát nechce uhradit vysoké ztráty firem, kdy hrozí spory šplhající se do řádů miliard korun,“ objasňuje možnou motivaci vlády k doporučení neevidovat elektronicky tržby advokát Arthur Braun z bpv Braun Partners. Problematikou je podle něj i snaha změnit definici pojmu škody v občanském zákoníku. „I kdyby byl ušlý zisk nadále zahrnut v definici škody, mohu z praxe říct, že je její vyčíslení velmi obtížné doložitelné. Jestliže budu mít podnik v Praze, těžko sem v době druhé vlny pandemie přijedou zahraniční turisté, i kdyby hotel nebo restauraci stát nechal otevřený,“ uvádí příklad.

Bankovní identita nahradí občanské průkazy

František Korbek
partner Havel & Partners

Dalibor Kovář
vedoucí advokát Havel & Partners

Celý život po nás někdo chce předložit občanský průkaz, cestovní pas nebo jiný doklad totožnosti. Důvěryhodná identifikace osoby dosud vyžadovala fyzickou přítomnost, vzájemný kontakt a s tím i spojené náklady a rizika, která jsou zvláště citelná v době koronavirové pandemie. Ministerstvo vnitra sice zavedlo občanský průkaz s elektronickým čipem, reálné výsledky tohoto projektu jsou ale rozpačité.

S příchodem bankovní identity nastane změna. Zákon o bankovní identitě, který nabývá účinnosti 1. ledna 2021, rozšíří služby bank a poskytování elektronické identifikace, autentizace a podepisování. Využití bankovní identity v zahraničí dává tušit, že je na co se těšit. Na rozdíl od elektronické občanky banky a soukromý sektor zajistí smysluplné využití a nabídku služeb.

Díky bankovní identitě bude možné jednoduše ověřit totožnost člověka na dálku pomocí prostředku pro přístup do internetového bankovníctví. Klienti budou při ověřování identity používat to, co velmi dobře znají, umí s tím pracovat a důvěřují tomu, nejčastěji svůj počítač či mobilní telefon.

Bankovní identita bude jednoduchou náhradou dokladů totožnosti skoro ve všech případech, kdy o to klient bude stát. Bez jeho souhlasu banka neposkytne druhé žádné údaje. Klient tak bude mít přehled o tom, kdo a za jakým účelem chce jeho totožnost znát.

Vedle elektronické identifikace bude bankovní identita také metodou pro elektronický podpis a půjde ji využívat i pro přihlašování do uživatelských účtů napříč internetem. Zároveň bude i platební metodou a umožní autorizaci jednoduších plateb.

Inspirace přišla do Česka zejména ze severských zemí. V Norsku využívá bankovní identifikaci a související podepisování skoro 90 procent aktivních obyvatel, mezi 20 a 54 lety věku dokonce 97 procent. S nadsázkou tu říkají, že do banky se chodí pouze jednou za život, a to kvůli zřízení identity. Vše potřebné lze následně vyřídit s její pomocí, dokonce i rozvod.

Podobně by mohla bankovní identita fungovat i u nás. Díky ní získají elektronické služby státu až 5,5 milionu potenciálních uživatelů. Pro řadu firem to bude znamenat zajímavou úsporu v porovnání s vlastním řešením identifikace klientů a konkurenční výhodou na trhu. Využití bankovní identifikace bude pro uživatele zdarma. Vše zaplatí dodavatelé komerčních on-line služeb, kteří budou identitu, se souhlasem uživatelů, využívat. Podobně se financuje už zaběhlý systém platebních karet.

Jako spoluautoři zákona věříme v úspěch a plošné přijetí této inovativní možnosti využívat přístupové údaje do internetového bankovníctví i u nás. Nepochybujeme, že půjde o suverénně nejvíce využívané ověření totožnosti, které přinese nový rozměr digitalizace obchodu i veřejných služeb.